

Regeringens proposition

2001/02:145

Ändringar i arbetsmiljölagen

Prop.
2001/02:145

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 7 mars 2002

Göran Persson

Björn Rosengren
(Näringsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås vissa ändringar i arbetsmiljölagen.

När arbetsgivaren vidtar förebyggande åtgärder skall en utgångspunkt vara att allt sådant som kan leda till ohälsa eller olycksfall skall ändras eller ersättas så att risken för ohälsa eller olycksfall undanröjs. Vidare föreslås att arbetsgivaren skall se till att endast arbetstagare som har fått tillräckliga instruktioner får tillträde till områden där det finns en påtaglig risk för ohälsa eller olycksfall. Dessa ändringar är föranledda av ett motiverat yttrande från kommissionen angående Sveriges genomförande av rådets direktiv 89/391/EEG om åtgärder för att främja förbättringar av arbetstagarnas säkerhet och hälsa i arbetet.

Vidare föreslås att viss tillståndsgivning som idag sker hos Arbetsmiljöverket skall kunna komma att ersättas av godkännande eller annat bevis om överensstämmelse med gällande krav.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 augusti 2002.

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Förslag till lag om ändring i arbetsmiljölagen (1977:1160)	4
3	Ärendet och dess beredning	6
4	Ramdirektivets genomförande	6
5	Ett utvidgat bemyndigande i arbetsmiljölagen m.m.	11
6	Ikraftträdande, kostnader m.m.	13
7	Författningskommentar	14
Bilaga 1	Rådets direktiv 89/391/EEG av den 12 juni 1989 om åtgärder för att främja förbättringar av arbetstagarnas säkerhet och hälsa i arbetet	16
Bilaga 2	Promemorians lagförslag	18
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanser	21
Bilaga 4	Lagrådsremissens lagförslag	22
Bilaga 5	Lagrådets yttrande	24
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 7 mars 2002	26
	Rättsdatablad	27

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2001/02:145

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i arbetsmiljölagen (1977:1160).

2 Förslag till lag om ändring i arbetsmiljölagen (1977:1160)

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 2, 3 och 9 §§ samt 4 kap. 2 § arbetsmiljölagen (1977:1160)¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

2 §²

Arbetsgivaren skall vidta alla åtgärder som behövs för att förebygga att arbetstagaren utsätts för ohälsa eller olycksfall.

Arbetsgivaren skall vidta alla åtgärder som behövs för att förebygga att arbetstagaren utsätts för ohälsa eller olycksfall. *En utgångspunkt skall därvid vara att allt sådant som kan leda till ohälsa eller olycksfall skall ändras eller ersättas så att risken för ohälsa eller olycksfall undanröjs.*

Arbetsgivaren skall beakta den särskilda risk för ohälsa och olycksfall som kan följa av att arbetstagaren utför arbete ensam.

Lokaler samt maskiner, redskap, skyddsutrustning och andra tekniska anordningar skall underhållas väl.

3 §

Arbetsgivaren skall se till att arbetstagaren får god kännedom om de förhållanden, under vilka arbetet bedrivs, och att arbetstagaren upplyses om de risker som kan vara förbundna med arbetet. Arbetsgivaren skall förvissa sig om att arbetstagaren har den utbildning som behövs och vet vad han har att iaktta för att undgå riskerna i arbetet.

Arbetsgivaren skall se till att arbetstagaren får god kännedom om de förhållanden, under vilka arbetet bedrivs, och att arbetstagaren upplyses om de risker som kan vara förbundna med arbetet. Arbetsgivaren skall förvissa sig om att arbetstagaren har den utbildning som behövs och vet vad han har att iaktta för att undgå riskerna i arbetet. *Arbetsgivaren skall se till att endast arbetstagare som har fått tillräckliga instruktioner får tillträde till områden där det finns en påtaglig risk för ohälsa eller olycksfall.*

¹ Lagen omtryckt 1991:677.

² Senaste lydelse 1999:841.

Arbetsgivaren skall genom att anpassa arbetsförhållandena eller vidta annan lämplig åtgärd ta hänsyn till arbetstagarens särskilda förutsättningar för arbetet. Vid arbetets planläggning och anordnande skall beaktas att människors förutsättningar att utföra arbetsuppgifter är olika.

9 §

Den som tillverkar, importerar eller överlåter ett ämne, som kan föranleda ohälsa eller olycksfall, skall vidta de åtgärder som behövs för att hindra eller motverka att ämnet vid avsedd användning innebär risk från skyddssynpunkt.

Vad som sägs i 8 § *andra* stycket om produktinformation och information vid marknadsföring skall gälla även i fråga om ämnen som kan föranleda ohälsa eller olycksfall.

Vad som sägs i 8 § *tredje* stycket om produktinformation och information vid marknadsföring skall gälla även i fråga om ämnen som kan föranleda ohälsa eller olycksfall.

4 kap.

2§³

Om det behövs för att förebygga ohälsa eller olycksfall i arbetet får regeringen eller, efter regeringens bestämmande, Arbetsmiljöverket föreskriva

1. att arbetsprocesser, arbetsmetoder eller anläggningar, som är avsedda för verksamhet av visst slag får användas *endast efter tillstånd*,

2. att tekniska anordningar eller ämnen som kan föranleda ohälsa eller olycksfall, *endast efter tillstånd, godkännande eller annat bevis om överensstämmelse med gällande krav* får släppas ut på marknaden, användas eller avlämnas för att tas i bruk.

Om det behövs för att förebygga ohälsa eller olycksfall i arbetet får regeringen eller, efter regeringens bestämmande, Arbetsmiljöverket föreskriva *att tillstånd, godkännande eller annat bevis om överensstämmelse med gällande krav fordras*

1. *innan* arbetsprocesser, arbetsmetoder eller anläggningar får användas, och

2. *innan* tekniska anordningar eller ämnen som kan föranleda ohälsa eller olycksfall får släppas ut på marknaden, användas eller avlämnas för att tas i bruk.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2002.

³ Senaste lydelse 2000:764.

3 Ärendet och dess beredning

Europeiska kommissionen (kommissionen) överlämnade den 1 februari 2000 ett motiverat yttrande till Sverige rörande genomförandet av rådets direktiv 89/391/EEG av den 12 juni 1989 om åtgärder för att främja förbättringar av arbetstagarnas säkerhet och hälsa i arbetet (ramdirektivet). Kommissionen ansåg att Sverige underlåtit att fullgöra sina förpliktelser enligt Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen (EG-fördraget) och rambdirektivet vad gäller bl.a. direktivets artikel 6.

I svar till kommissionen den 24 mars 2000 uppgav regeringen att det för att åstadkomma nödvändiga preciseringar och förtydliganden i den svenska regleringen krävdes ändringar i bl.a. arbetsmiljölagen.

Artikel 6 i rambdirektivet i svensk språkversion finns i *bilaga 1*.

Arbetskyddsstyrelsen föreslog i en skrivelse till regeringen den 29 juni 1999 en ändring av de gällande bemyndigandena i 4 kap. arbetsmiljölagen (N1999/8853/ARM).

Med anledning av kommissionens motiverade yttrande samt skrivelsen från Arbetskyddsstyrelsen (nuvarande Arbetsmiljöverket) har inom Näringsdepartementet utarbetats en promemoria med förslag till ändringar i arbetsmiljölagen (N2001/9707/ARM).

Promemorians lagförslag finns i *bilaga 2*.

Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig hos Näringsdepartementet (dnr N2001/9707/ARM).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 7 februari 2002 att inhämta Lagrådets yttrande över det lagförslag som finns i *bilaga 4*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 5*. Regeringen har följt Lagrådets förslag. Lagrådets synpunkter behandlas i avsnitt 4 samt i författningskommentaren.

4 Ramdirektivets genomförande

Regeringens förslag: När arbetsgivaren vidtar förebyggande åtgärder skall en utgångspunkt vara att allt sådant som kan leda till ohälsa eller olycksfall skall ändras eller ersättas så att risken för ohälsa eller olycksfall undanröjs.

Arbetsgivaren skall se till att endast arbetstagare som har fått tillräckliga instruktioner får tillträde till områden där det finns en påtaglig risk för ohälsa eller olycksfall.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget. *Landsorganisationen i Sverige (LO)*, *Tjänstemännens Centralorganisation (TCO)* samt *Arbetslivsinstitutet* har synpunkter på lagtextens utformning. *Föreningen Svenskt Näringsliv* anser att de föreslagna ändringarna inte får leda till någon förändring av tillämpningsprincipen om att de insatser som krävs för att förbättra arbetsmiljön inte får vara orimliga i förhållande till de resultat som kan uppnås.

Bakgrunden till regeringens förslag

Ramdirektivet

Syftet med ramdirektivet är att initiera åtgärder för att främja förbättringar av arbetstagarnas säkerhet och hälsa i arbetet.

Enligt artikel 6.1 skall arbetsgivaren vidta tillräckliga åtgärder till skydd för arbetstagarnas säkerhet och hälsa. Dessa åtgärder skall verkställas med utgångspunkt i de allmänna principer för förebyggande arbete som anges i artikel 6.2, vars punkt f – enligt den officiella svenska versionen av ramdirektivet – anger som allmän princip att farliga ämnen skall ersättas med ämnen som inte är farliga eller mindre farliga.

Enligt artikel 6.3 d skall arbetsgivaren – med beaktande av verksamhetens art – vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att endast de arbetstagare som fått tillräckliga instruktioner får tillträde till särskilt riskfyllda och farliga områden.

Arbetsmiljölagen

I arbetsmiljölagen (1977:1160) finns regler som har till ändamål att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetet samt att även i övrigt uppnå en god arbetsmiljö. Bestämmelserna är inriktade på positiva åtgärder.

I 2 kap. arbetsmiljölagen finns bestämmelser om arbetsmiljöns beskaffenhet. Av 1 § framgår att arbetsmiljön skall vara tillfredsställande med hänsyn till arbetets natur och den sociala och tekniska utvecklingen i samhället.

I 3 kap. behandlas vem som har ansvaret för arbetsmiljön. Enligt 1 § skall bestämmelserna i detta kapitel tillämpas med beaktande av kraven på arbetsmiljöns beskaffenhet enligt 2 kap. Detta innebär bl.a. att den intresseavvägning som skall göras enligt 2 kap. 1 § skall beaktas då arbetsgivarens skyldigheter enligt detta kapitel fastslås. I 2 § föreskrivs bl.a. en allmän skyldighet för arbetsgivaren att vidta alla åtgärder som behövs för att förebygga att arbetstagaren utsätts för ohälsa eller olycksfall. Arbetsgivaren är skyldig att systematiskt planera, leda och kontrollera verksamheten på ett sätt som leder till att arbetsmiljön uppfyller kraven i arbetsmiljölagen och i meddelade föreskrifter (2 a §). Av 2 kap. 6 § framgår slutligen att ämne som kan föranleda ohälsa eller olycksfall får användas endast under förhållanden som ger betryggande säkerhet.

Arbetsgivaren är vidare skyldig att bl.a. se till att arbetstagaren får god kännedom om de förhållanden under vilka arbetet bedrivs och att arbetstagaren upplyses om de risker som kan vara förbundna med arbetet (3

kap. 3 §). I förarbetena till arbetsmiljölagen (prop. 1976/77:149 s. 257) understryks att ”arbetsgivaren skall ha ansvaret för att ingen sätts att sköta ett arbete utan att ha de kunskaper som behövs”. Prop. 2001/02:145

Arbetsmiljöverkets föreskrifter

Arbetsmiljöverket har med stöd av arbetsmiljölagen meddelat föreskrifter om Systematiskt arbetsmiljöarbete (AFS 2001:1). Föreskrifterna ersätter de tidigare föreskrifterna Internkontroll av arbetsmiljön (AFS 1996:6). Med systematiskt arbetsmiljöarbete menas i de nya föreskrifterna ”arbetsgivarens arbete med att undersöka, genomföra och följa upp verksamheten på ett sådant sätt att ohälsa och olycksfall i arbetet förebyggs och en tillfredsställande arbetsmiljö uppnås”. Föreskrifterna anger bland annat att det systematiska arbetsmiljöarbetet skall ingå som en naturlig del i verksamheten och innehåller bestämmelser om medverkan, arbetsmiljöpolicy och rutiner.

Bestämmelser i miljöbalken

Vissa bestämmelser med betydelse för arbetstagarnas hälsa och säkerhet finns också i miljöbalken. I 2 kap. 6 § miljöbalken stadgas att alla som bedriver eller avser att bedriva verksamhet eller vidta åtgärd skall undvika att använda eller sälja sådana kemiska produkter eller biotekniska organismer som kan befaras medföra risker för människors hälsa eller miljön, om de kan ersättas med sådana produkter eller organismer som kan antas vara mindre farliga. Motsvarande krav gäller i fråga om varor som innehåller eller som behandlats med en kemisk produkt eller bioteknisk organism. Bestämmelsen ger uttryck för den så kallade produktvalsprincipen. Enligt förarbetena till miljöbalken (prop. 1997/98:45 del 2 s. 22) innebär principen att ”skadliga ämnen och beredningar, som i och för sig är tillåtna skall undvikas eller, om användaren ändå uppnår ändamålet med användningen, ersättas med sådana som är mindre riskabla eller helt ofarliga”. 2 kap. 6 § miljöbalken ersätter den tidigare 5 § i lagen (1985:426) om kemiska produkter, vilken föreskrev att kemiska produkter som kan ersättas med mindre farliga produkter skall undvikas.

Skälen för regeringens förslag

Förebyggande åtgärder – Artikel 6.2 f

Enligt den officiella svenska versionen av artikel 6.2 f i ramdirektivet skall arbetsgivaren ha som utgångspunkt i sitt förebyggande arbete att ”ersätta farliga ämnen med ämnen som inte är farliga eller mindre farliga”. Den svenska versionen skiljer sig emellertid från samtliga övriga officiella språkversioner som inte talar om ”farliga ämnen” utan om – fritt översatt – ”det farliga” respektive ”det som är farligt”. Det är troligen de senare språkversionerna som legat till grund för kommissionens bedömning av huruvida Sverige uppfyllt direktivets krav.

Kommissionen anför i sitt motiverade yttrande att artikel 6.2 f utgör en tvingande princip som måste vara utgångspunkt för arbetsgivaren när åtgärder skall vidtas. Kommissionen anser att regleringen i 2 kap. 6 § arbetsmiljölagen endast innebär en mycket allmän skyldighet för arbetsgivaren, varför direktivets krav inte kan anses vara uppfyllda genom den bestämmelsen. Kommissionen anser inte heller att 5 § i lagen om kemiska produkter (numera ersatt av 2 kap. 6 § miljöbalken) uppfyller direktivets krav, då principen i artikel 6.2 f är tillämplig på allt som är farligt i arbetsmiljön.

Regeringen anser det angeläget att Sverige på ett tillfredsställande sätt genomför de EG-direktiv som antagits. Regeringens bedömning är att den nuvarande regleringen i arbetsmiljölagen och miljöbalken i och för sig borde anses uppfylla direktivets krav. Med hänsyn till kommissionens bedömning, att Sverige inte med tillräcklig tydlighet har genomfört artikel 6.2 f i ramdirektivet, bör dock 3 kap. 2 § 1 st. arbetsmiljölagen, enligt vilken arbetsgivaren bl.a. skall vidta alla åtgärder som behövs för att förebygga att arbetstagaren utsätts för ohälsa eller olycksfall, kompletteras så att det inte råder någon tvekan om att direktivets bestämmelse till fullo genomförts i svensk rätt. I promemorian har föreslagits att detta stycke skall kompletteras med en reglering om att ”En utgångspunkt skall därvid vara att allt sådant som kan leda till ohälsa eller olycksfall skall ändras eller ersättas så att risken för ohälsa eller olycksfall minskar”.

LO anser att den i promemorian föreslagna lydelsen kan komma att skapa en ny otydlighet. Genom att behandla ohälsa och olycksfall på samma sätt kan det, enligt *LO*, framstå som om målet inte är att förhindra att olycksfall inträffar. *LO* vill att det av lagtexten skall framgå att utgångspunkten skall vara att förhindra olycksfall. *Arbetslivsinstitutet* har framfört en närliggande synpunkt när det gäller lagtextens utformning. Enligt *Arbetslivsinstitutet* bör lagtexten, för att komma i bättre samklang med direktivets bestämmelse, ange att utgångspunkten skall vara att allt sådant som kan leda till ohälsa eller olycksfall skall ändras eller ersättas så att risken för ohälsa eller olycksfall undanröjs eller minskar.

Regeringen gör följande bedömning. Direktivets bestämmelse får förstås så att utgångspunkten för arbetsgivarens förebyggande arbete skall vara att det som är farligt, sådant som kan leda till ohälsa eller olycksfall, skall ersättas med sådant som är ofarligt eller, om det inte går, med sådant som är mindre farligt. Det skall med andra ord inte föreligga någon möjlighet för arbetsgivaren att ersätta det farliga med något mindre farligt om det farliga kan ersättas med något ofarligt. Regeringen anser att detta förhållande bör kunna uttryckas så att utgångspunkten för arbetsgivarens förebyggande arbete skall vara att sådant som kan leda till ohälsa eller olycksfall skall ändras eller ersättas så att risken för ohälsa eller olycksfall undanröjs. Eftersom det är fråga om en utgångspunkt ligger det i sakens natur att arbetsgivaren inte alltid har möjlighet att helt undanröja eller förhindra risken för ohälsa eller olycksfall. Åtgärderna får i sådant fall syfta till att minska denna risk.

Enligt artikel 6.3 d skall arbetsgivaren vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att endast de arbetstagare som fått tillräckliga instruktioner får tillträde till särskilt riskfyllda och farliga områden.

Kommissionen har i sitt motiverade yttrande anfört att Sverige genom att inte reglera arbetsgivarnas åtgärder för att på så sätt begränsa tillträdet till sådana områden inte har genomfört artikel 6.3 d i direktivet i den nationella lagstiftningen på rätt sätt.

Enligt 3 kap. 3 § 1 st. arbetsmiljölagen skall arbetsgivaren

– se till att arbetstagaren får god kännedom om de förhållanden under vilka arbetet bedrivs

– upplysa arbetstagaren om de risker som kan vara förbundna med arbetet

– förvissa sig om att arbetstagaren har den utbildning som behövs, samt

– förvissa sig om att arbetstagaren vet vad han har att iaktta för att undgå riskerna i arbetet.

I promemorian föreslås att ovan nämnda bestämmelse skall kompletteras med en regleringen om att ”arbetsgivaren skall se till att endast arbetstagare som har fått tillräckliga instruktioner får tillträde till områden där det finns en allvarlig och påtaglig risk för ohälsa eller olycksfall”.

Regeringen anser med hänsyn till kommissionens bedömning att arbetsmiljölagen bör kompletteras så att det inte råder någon tvekan om att direktivets bestämmelse till fullo genomförs i svensk rätt.

LO anser att begreppen ”tillräckliga instruktioner” och ”allvarlig och påtaglig risk” bör preciseras. *Svenskt Näringsliv* har framfört liknande synpunkter och ansett att texten måste kompletteras med någon form av vägledning som klargör arbetsgivarens skyldigheter. *Näringslivets nämnd för regelgranskning* har anfört att utformningen av lagtexten är allmän och att det därför är extra viktigt att Arbetsmiljöverket vid utformningen av föreskrifter genomför samråd med berörda samt upprättar konsekvensutredningar som klart redovisar konsekvenserna för arbetsgivarna. TCO anser att det av lagtexten bör framgå att arbetsgivarens skyldighet omfattar såväl tillträde som tjänstgöring inom farliga områden.

Lagrådet har beträffande uttrycket ”allvarlig och påtaglig risk för ohälsa och olycksfall” anfört att uttrycket allvarlig knappast är det språkligt rätta för att beteckna graden av risk samt att uttryckssättet inte är väl anpassat till ordvalet på andra ställen i arbetsmiljölagen där regleringen avser någon form av kvalificerad risk för ohälsa eller olycksfall. Lagrådet har anfört att det räcker med att ange att risken för ohälsa och olycksfall är ”påtaglig” och att ordet ”allvarlig” därför bör utgå. Regeringen delar Lagrådets bedömning.

När det gäller några av remissinstansernas krav på precisering och vägledning vill regeringen framhålla att de i lagtexten använda begreppen i huvudsak skall återspegla direktivets och att tolkningen av dessa i sista hand ligger på EG-domstolen. Viss vägledning, grundad på ordalydelsen, finns i författningskommentaren till ifrågavarande paragraf. Som *Näringslivets nämnd för regelgranskning* föreslår kan Arbetsmiljöverket använda sitt generella bemyndigande för att ytterligare klargöra tillämpningen vad avser arbetsgivarens skyldigheter. När det gäller synpunkten

från TCO anser regeringen att den föreslagna lydelsen omfattar såväl tillträde som tjänstgöring inom farliga områden eftersom tillträdet får anses vara en förutsättning för tjänstgöringen.

Prop. 2001/02:145

5 Ett utvidgat bemyndigande i arbetsmiljölagen m.m.

Regeringens förslag: Regeringen eller, efter regeringens bestämmande, Arbetsmiljöverket skall få föreskriva att arbetsprocesser, arbetsmetoder, anläggningar får användas inte endast efter tillstånd, som idag är fallet, utan också efter godkännande eller annat bevis om överensstämmelse med gällande krav.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser tillstyrker eller har inte något att erinra mot förslaget.

Bakgrunden till regeringens förslag: I 4 kap. arbetsmiljölagen (1977:1160) finns regler om bemyndiganden. Bestämmelserna innebär att regeringen eller, efter regeringens bestämmande, Arbetsmiljöverket får meddela föreskrifter gällande vissa frågor. Med stöd av 4 kap. 2 § får regeringen eller, efter regeringens bestämmande, Arbetsmiljöverket om det behövs för att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetet föreskriva

dels att arbetsprocesser, arbetsmetoder eller anläggningar, som är avsedda för verksamhet av ett visst slag får användas endast efter tillstånd (punkt 1),

dels att tekniska anordningar eller ämnen som kan föranleda ohälsa eller olycksfall, endast efter tillstånd, godkännande eller annat bevis om överensstämmelse med gällande krav får släppas ut på marknaden, användas eller avlämnas för att tas i bruk (punkt 2).

Arbetsmiljöverket har bemyndigats att meddela föreskrifter enligt 4 kap. 2 § arbetsmiljölagen (se arbetsmiljöförordningen (1977:1166)).

I lagen (1992:1119) om teknisk kontroll regleras så kallad ackreditering. Ackreditering innebär bekräftelse på ett organs kompetens att utföra viss provning, certifiering eller besiktning. Ackrediteringen utförs av Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (SWEDAC).

Skälen för regeringens förslag

Ett utvidgat bemyndigande

Arbetsmiljöverket anför i sin skrivelse till regeringen i huvudsak följande. Det nuvarande systemet med förhandstillstånd från Arbetsmiljöverket när det gäller arbetsprocesser, arbetsmetoder och anläggningar medför en mycket stor resursåtgång för verket. Den omfattande ärendehantering som följer med tillståndsprövningen innebär inte en rimlig prioritering av verkets resurser. Kravet på tillstånd är ibland onödigt långtgående och bör istället kunna ersättas med ett krav på ackreditering eller något annat

bevis om överensstämmelse med gällande krav. Ett exempel på sådana onödiga tillståndsärenden gäller användandet av provning med gas. På detta område meddelas i genomsnitt ca 100 tillstånd och 100 förlängda tillstånd per år. Att en sådan arbetsmetod får användas endast efter tillstånd från Arbetsmiljöverket beror på att den nuvarande lydelsen av 4 kap. 2 § 1 arbetsmiljölagen inte gör det möjligt att överlämna kontrollen och bedömningen av sådana ärenden åt ackrediterade organ. En sådan möjlighet finns däremot beträffande tekniska anordningar och ämnen i enlighet med punkt 2 i den nämnda paragrafen.

Enligt Arbetsmiljöverket har bristen på resurser lett till att det i dag är mycket långa handläggningstider för tillståndsärendena hos verket, att kontroller och bedömningar i dessa ärenden har en mindre tillfredsställande kvalitet samt att det beviljas alltför många dispenser i dessa ärenden. Detta är, enligt Arbetsmiljöverket, inte bra ur skyddssynpunkt.

Regeringen kan inledningsvis konstatera att det i den aktuella lagtexten föreligger en skillnad när det gäller kontroll och bedömning av arbetsprocesser, arbetsmetoder eller anläggningar å ena sidan och kontroll och bedömning av tekniska anordningar och ämnen å den andra sidan. Fram till år 1992 utfördes i Sverige produktkontroll i allmänhet genom myndighetskontroll som utmynnade i ett beslut om godkännande. I och med EES-avtalet och genomförandet av EG:s produktdirektiv ändrades arbetsmiljölagens regler om produktkontroll (4 kap. 2 § 2). Det är, enligt regeringen, svårt att se att eventuella risker för ohälsa och olycksfall på grund av en teknisk anordning eller ett ämne skulle vara mindre än eventuella risker på grund av ett förfarande eller en anläggning. Den skillnad som föreligger mellan 4 kap. 2 § 1 respektive 2 arbetsmiljölagen tycks därför inte vara motiverad ur skyddssynpunkt. Skillnaden tycks inte heller, enligt regeringen, av andra skäl vara motiverad. Till detta kommer att det sedan en lång tid tillbaka är en allmän uppfattning att myndigheter inte skall syssla med direkt teknisk kontroll, utan att sådana uppgifter skall flyttas till olika slag av ackrediterade organ som kan sköta uppgifterna både bättre och snabbare.

Mot denna bakgrund bör 4 kap. 2 § arbetsmiljölagen ändras så att det också blir möjligt att föreskriva att även arbetsprocesser, arbetsmetoder eller anläggningar får användas endast efter godkännande eller annat bevis om överensstämmelse med gällande krav.

Övrigt

I 3 kap. 8 § arbetsmiljölagen (1977:1160) stadgas följande. Den som tillverkar, importerar, överlåter eller upplåter en maskin, ett redskap, skyddsutrustning eller annan teknisk anordning skall se till att anordningen erbjuder betryggande säkerhet mot ohälsa och olycksfall, när den släpps ut på marknaden, avlämnas för att tas i bruk eller ställs ut till försäljning (första stycket). En teknisk anordning som inte uppfyller kraven i första stycket får visas på mässor, utställningar eller liknande om det tydligt anges att kraven inte är uppfyllda och att anordningen inte får släppas ut på marknaden eller avlämnas för att tas i bruk förrän den uppfyller kraven. Sätts anordningen i funktion skall tillräckliga säkerhetsåtgärder vidtas mot olycksfall (andra stycket). Uppgifter om anordningen som är av betydelse för att förebygga ohälsa och olycksfall (produktin-

formation) skall lämnas vid avlämnandet genom tydlig märkning eller på annat sätt. Information av särskild betydelse för arbetsmiljön skall lämnas vid marknadsföring av anordningen (tredje stycket).

I 3 kap. 9 § första stycket arbetsmiljölagen föreskrivs att den som tillverkar, importerar eller överlåter ett ämne, som kan föranleda ohälsa eller olycksfall, skall vidta de åtgärder som behövs för att hindra eller motverka att ämnet vid avsedd användning innebär risk från skyddssynpunkt. I andra stycket stadgas att vad som sägs i 8 § andra stycket om produktinformation och information vid marknadsföring skall gälla även i fråga om ämnen som kan föranleda ohälsa eller olycksfall.

Det tycks vara uppenbart att den hänvisning rörande information som i 9 § andra stycket görs till 8 § andra stycket rätteligen avser 8 § *tredje stycket*. Detta fel bör rättas till.

6 Ikraftträdande, kostnader m.m.

Ikraftträdande

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 augusti 2002.

Ramdirektivets genomförande

De föreslagna ändringarna i 3 kap. arbetsmiljölagen är en följd av att Sverige är skyldigt att genomföra ramdirektivet. De föreslagna ändringarna innebär ett lagtekniskt förtydligande och förutses inte få några konsekvenser i praktiken. Mot denna bakgrund förutses inte heller några effekter för små företag.

Ett utvidgat bemyndigande

Den föreslagna ändringen i 4 kap. arbetsmiljölagen (1977:1160) rörande bemyndiganden avseende kontroll och bedömning av arbetsprocesser, arbetsmetoder och anläggningar innebär att viss tillståndsgivning som i dag sker hos Arbetsmiljöverket kan komma att ersättas av godkännande eller annat bevis om överensstämmelse med gällande krav. Sådana bevis kan utfärdas antingen indirekt genom att ackrediterade organ bedömer de företag som skall använda processen, metoden eller anläggningen eller direkt genom att dessa företag ackrediteras av SWEDAC att använda dessa. Förutsatt att Arbetsmiljöverket utnyttjar det utökade bemyndigandet, dvs. föreskriver att en viss typ av ärenden skall hanteras på detta sätt i stället för genom tillståndsbeslut från verket, kan följande konsekvenser förutses för företagen.

Regelverket blir enklare att tillämpa för företagen och den praktiska hanteringen underlättas om företagen inte längre behöver vända sig till olika organ för att till exempel få använda en viss teknisk anordning (SWEDAC eller ackrediterat organ) respektive få använda en viss arbetsmetod (Arbetsmiljöverket). Vad i övrigt beträffar företagens förbere-

dels av ansökan förutses inte någon förändring, då det endast är fråga om att flytta över en och samma bedömning från ett organ till ett annat. Handläggningstiderna förutses bli kortare hos ackrediterade organ än hos Arbetsmiljöverket. Tillståndsgivningen hos Arbetsmiljöverket är kostnadsfri för företagen, medan motsvarande hantering hos SWEDAC och ackrediterade organ är avgiftsbelagd. Förslaget kommer därmed – under ovan angiven förutsättning – att leda till en viss kostnadsökning för de företag som berörs.

Det bör dock i sammanhanget framhållas att Arbetsmiljöverket i samband med utarbetandet av de eventuella föreskrifterna är skyldigt att göra en konsekvensanalys för att utreda förslagets effekter för bl.a. små företag.

Om Arbetsmiljöverket utnyttjar det utvidgade bemyndigandet kommer verkets arbetsuppgifter att minska och därmed även verkets kostnader.

7 Författningskommentar

3 kap. 2 §

I paragrafen har i *första stycket* tillförts en mening som förtydligar att när arbetsgivaren vidtar förebyggande åtgärder skall en utgångspunkt vara att allt sådant som kan leda till ohälsa eller olycksfall, dvs. allt som är *farligt*, skall ändras eller ersättas så att risken för ohälsa eller olycksfall undanröjs. Med sådant avses exempelvis ämnen, anordningar och arbetsorganisation.

Som framhållits i avsnitt 4 ligger i begreppet utgångspunkt att det inte alltid är möjligt att helt undanröja risken för ohälsa eller olycksfall. I sådant fall skall arbetsgivaren i allt fall vidta åtgärder för att minska denna risk.

3 kap. 3 §

I paragrafen har i *första stycket* tillförts en mening som förtydligar att arbetsgivaren skall se till att endast arbetstagare som har fått tillräckliga instruktioner får tillträde till områden där det finns en påtaglig risk för ohälsa eller olycksfall. *Tillräckliga* instruktioner innebär att instruktionerna skall anpassas till den enskilda individens behov och kunskaper. Med *områden* avses varje plats där arbetstagaren kan befinna sig, såväl inom som utom fast driftsställe. *Påtaglig risk* innebär att det finns en viss sannolikhet för att händelsen skall inträffa. Särskilt riskfyllda och farliga områden är exempel på områden som omfattas av bestämmelsen.

Bestämmelsen har utformats i enlighet med Lagrådets synpunkter.

3 kap. 9 §

I paragrafen har i *andra stycket* en felaktig hänvisning rättats till.

4 kap. 2 §

Prop. 2001/02:145

I paragrafen har gjorts en ändring i sak som innebär att regeringen eller, efter regeringens bestämmande, Arbetsmiljöverket får föreskriva att arbetsprocesser, arbetsmetoder eller anläggningar, får användas inte endast efter tillstånd utan även efter godkännande eller annat bevis om överensstämmelse med gällande krav.

Bestämmelsen har utformats i enlighet med Lagrådets synpunkter. |

Rådets direktiv 89/391/EEG av den 12 juni 1989 om åtgärder för att främja förbättringar av arbetstagarnas säkerhet och hälsa i arbetet

Prop. 2001/02:145
Bilaga 1

Artikel 6

Arbetsgivarens allmänna skyldigheter

1. Inom ramen för sina skyldigheter skall arbetsgivaren vidta tillräckliga åtgärder till skydd för arbetstagarnas säkerhet och hälsa, inbegripet förebyggande av risker i arbetet och tillhandahållande av information och utbildning samt iordningställande av erforderlig organisation och nödvändiga resurser.

Arbetsgivaren skall vara uppmärksam på behovet av att avpassa dessa åtgärder med hänsyn till ändrade omständigheter och sträva efter att förbättra de rådande förhållandena.

2. Arbetsgivaren skall verkställa de åtgärder som avses i punkt 1 första stycket med utgångspunkt från följande allmänna principer för förebyggande arbete:

- a) undvika risker,
- b) utvärdera risker, som inte kan undvikas,
- c) bekämpa riskerna vid källan,
- d) anpassa arbetet till den enskilde, i synnerhet vad gäller utformningen av arbetsplatser, val av arbetsutrustning och val av arbets- och produktionsmetoder, med avsikt att framförallt reducera monotont arbete och arbete med fastställt ackord och minska effekterna av sådant arbete på hälsan,
- e) ta hänsyn till den tekniska utvecklingen,
- f) ersätta farliga ämnen med ämnen som inte är farliga eller mindre farliga,
- g) utveckla en enhetlig övergripande policy för det förebyggande arbetet, vilken omfattar teknik, arbetsorganisation, arbetsbetingelser, sociala relationer och påverkan från faktorer i arbetsmiljön,
- h) prioritera gemensamma skyddsåtgärder framför individinriktade skyddsåtgärder,
- i) ge arbetstagarna tillräckliga instruktioner.

3. Utan att det inskränker de övriga bestämmelserna i detta direktiv skall arbetsgivaren göra följande med beaktande av verksamhetens art:

a) Arbetsgivaren skall utvärdera riskerna för arbetstagarnas säkerhet och hälsa, bland annat vid val av arbetsutrustning, de kemiska ämnen och preparat som används samt arbetsplatsernas utformning.

Som en följd av denna utvärdering, skall vid behov de förebyggande åtgärder samt de arbets- och produktionsmetoder, som tillämpas av arbetsgivaren

- garantera en förbättring av skyddsnivån för arbetstagarna med avseende på säkerhet och hälsa,
- integreras i all verksamhet och på alla nivåer inom företaget och/eller verksamheten.

b) Då arbetsgivaren uppdrar åt arbetstagaren att utföra vissa arbetsuppgifter skall han ta hänsyn till dennes kunskaper på arbetarskyddsområdet.

c) Arbetsgivaren skall se till att planläggning och införande av ny teknik blir föremål för överläggningar med arbetstagarna och/eller deras representanter i fråga om följdverkningarna för arbetstagarnas säkerhet och hälsa i samband med val av utrustning och förändringar i arbetsbetingelser och arbetsmiljön.

d) Arbetsgivaren skall vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att endast de arbetstagare, som fått tillräckliga instruktioner, får tillträde till särskilt riskfyllda och farliga områden.

4. Utan att det inskränker övriga bestämmelser i detta direktiv skall arbetsgivare, där flera företag samtidigt driver verksamhet på ett arbetsställe, samverka vid tillämpningen av reglerna om säkerhet, hälsa och arbetshygien samt, med beaktande av verksamhetens art, samordna sina åtgärder i skyddshänseende och i frågor som rör förebyggande av risker i arbetet samt underrätta varandra och sina respektive arbetstagare och/eller arbetstagarrepresentanter om dessa risker.

5. Åtgärder som rör säkerhet, hygien och hälsa i arbetet får under inga förhållanden medföra några kostnader för arbetstagarna.

Häri genom föreskrivs att 3 kap. 2, 3⁴ och 9 §§ samt 4 kap. 2 § arbetsmiljölagen (1977:1160) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

2 §

Arbetsgivaren skall vidta alla åtgärder som behövs för att förebygga att arbetstagaren utsätts för ohälsa eller olycksfall.

Arbetsgivaren skall vidta alla åtgärder som behövs för att förebygga att arbetstagaren utsätts för ohälsa eller olycksfall. *En utgångspunkt skall därvid vara att allt sådant som kan leda till ohälsa eller olycksfall skall ändras eller ersättas så att risken för ohälsa eller olycksfall minskar.*

Arbetsgivaren skall beakta den särskilda risk för ohälsa och olycksfall som kan följa av att arbetstagaren utför arbete ensam.

Lokaler samt maskiner, redskap, skyddsutrustning och andra tekniska anordningar skall underhållas väl.

3 §

Arbetsgivaren skall se till att arbetstagaren får god kännedom om de förhållanden, under vilka arbetet bedrivs, och att arbetstagaren upplyses om de risker som kan vara förbundna med arbetet. Arbetsgivaren skall förvissa sig om att arbetstagaren har den utbildning som behövs och vet vad han har att iaktta för att undgå riskerna i arbetet.

Arbetsgivaren skall se till att arbetstagaren får god kännedom om de förhållanden, under vilka arbetet bedrivs, och att arbetstagaren upplyses om de risker som kan vara förbundna med arbetet. Arbetsgivaren skall förvissa sig om att arbetstagaren har den utbildning som behövs och vet vad han har att iaktta för att undgå riskerna i arbetet. *Arbetsgivaren skall se till att endast arbetstagare som har fått tillräckliga instruktioner får tillträde till områden där det finns en allvarlig och påtaglig risk för ohälsa eller olycksfall.*

Arbetsgivaren skall genom att anpassa arbetsförhållandena eller vidta annan lämplig åtgärd ta hänsyn till arbetstagarens särskilda förutsättningar för arbetet. Vid arbetets planläggning och anordnande skall beaktas att människors förutsättningar att utföra arbetsuppgifter är olika.

⁴ Jfr rådets direktiv 89/391/EEG av den 12 juni 1989 om åtgärder för att främja förbättringar av arbetstagarnas säkerhet och hälsa i arbetet (EGT L 183, 29.6.1989, s. 1, Celex 31989L0391).

9 §

Den som tillverkar, importerar eller överlåter ett ämne, som kan föranleda ohälsa eller olycksfall, skall vidta de åtgärder som behövs för att hindra eller motverka att ämnet vid avsedd användning innebär risk från skyddssynpunkt.

Vad som sägs i 8 § *andra* stycket om produktinformation och information vid marknadsföring skall gälla även i fråga om ämnen som kan föranleda ohälsa eller olycksfall.

Vad som sägs i 8 § *tredje* stycket om produktinformation och information vid marknadsföring skall gälla även i fråga om ämnen som kan föranleda ohälsa eller olycksfall.

4 kap.

2§

Om det behövs för att förebygga ohälsa eller olycksfall i arbetet får regeringen eller, efter regeringens bestämmande, Arbetsmiljöverket föreskriva att

Om det behövs för att förebygga ohälsa eller olycksfall i arbetet får regeringen eller, efter regeringens bestämmande, Arbetsmiljöverket föreskriva att *dels arbetsprocesser, arbetsmetoder eller anläggningar som är avsedda för verksamhet av visst slag, dels tekniska anordningar eller ämnen som kan föranleda ohälsa eller olycksfall, endast efter tillstånd, godkännande eller annat bevis om överensstämmelse med gällande krav, får släppas ut på marknaden, användas eller avlämnas för att tas i bruk*

1. att arbetsprocesser, arbetsmetoder eller anläggningar, som är avsedda för verksamhet av visst slag får användas endast efter tillstånd,

2. att tekniska anordningar eller ämnen som kan föranleda ohälsa eller olycksfall, endast efter tillstånd, godkännande eller annat bevis om överensstämmelse med gällande krav får släppas ut på marknaden, användas eller avlämnas för att tas i bruk.

I föreskrift som avses i första stycket får anges att det i anslutning till ett tillstånd eller ett godkännande kan fastställas krav på produktinformation och på villkor som skall gälla vid tillverkning

I föreskrift som avses i första stycket får anges att det i anslutning till ett tillstånd eller ett godkännande kan fastställas krav på produktinformation och på villkor som skall gälla vid tillverkning

samt på kontroll efter tillverkning. I sådan föreskrift kan även anges att ett tillstånd eller godkännande kan förenas med villkor för användningen. Föreskrift som avses i första stycket 2 kan vidare ange villkor vars uppfyllande skall utgöra förutsättning för tillstånd eller godkännande.

samt på kontroll efter tillverkning. I sådan föreskrift kan även anges att ett tillstånd eller godkännande kan förenas med villkor för användningen. Föreskrift som avses i första stycket *om tekniska anordningar och ämnen* kan vidare ange villkor vars uppfyllande skall utgöra förutsättning för tillstånd eller godkännande.

Prop. 2001/02:145
Bilaga 2

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2002.

Förteckning över remissinstanser

Prop. 2001/02:145
Bilaga 3

Remissyttranden över *Ändringar i arbetsmiljölagen (Ds 2001:50)* har avgetts av Arbetsmiljöverket, Naturvårdsverket, Svenskt Näringsliv, Svenska kommunförbundet, Sveriges Akademikers Centralorganisation (SACO), Arbetsgivarverket, Tjänstemännens Centralorganisation (TCO), Landsorganisationen i Sverige (LO), Företagarnas Riksorganisation, Landstingsförbundet, Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (SWEDAC), Arbetslivsinstitutet och Näringslivets nämnd för regelgranskning.

Förslag till lag om ändring i arbetsmiljölagen (1977:1160)

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 2, 3 och 9 §§ samt 4 kap. 2 § arbetsmiljölagen (1977:1160)⁵ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

2 §⁶

Arbetsgivaren skall vidta alla åtgärder som behövs för att förebygga att arbetstagaren utsätts för ohälsa eller olycksfall.

Arbetsgivaren skall vidta alla åtgärder som behövs för att förebygga att arbetstagaren utsätts för ohälsa eller olycksfall. *En utgångspunkt skall därvid vara att allt sådant som kan leda till ohälsa eller olycksfall skall ändras eller ersättas så att risken för ohälsa eller olycksfall undanröjs.*

Arbetsgivaren skall beakta den särskilda risk för ohälsa och olycksfall som kan följa av att arbetstagaren utför arbete ensam.

Lokaler samt maskiner, redskap, skyddsutrustning och andra tekniska anordningar skall underhållas väl.

3 §

Arbetsgivaren skall se till att arbetstagaren får god kännedom om de förhållanden, under vilka arbetet bedrivs, och att arbetstagaren upplyses om de risker som kan vara förbundna med arbetet. Arbetsgivaren skall förvissa sig om att arbetstagaren har den utbildning som behövs och vet vad han har att iaktta för att undgå riskerna i arbetet.

Arbetsgivaren skall se till att arbetstagaren får god kännedom om de förhållanden, under vilka arbetet bedrivs, och att arbetstagaren upplyses om de risker som kan vara förbundna med arbetet. Arbetsgivaren skall förvissa sig om att arbetstagaren har den utbildning som behövs och vet vad han har att iaktta för att undgå riskerna i arbetet. *Arbetsgivaren skall se till att endast arbetstagare som har fått tillräckliga instruktioner får tillträde till områden där det finns en allvarlig och påtaglig risk för ohälsa eller olycksfall.*

⁵ Lagen omtryckt 1991:677.

⁶ Senaste lydelse 1999:841.

Arbetsgivaren skall genom att anpassa arbetsförhållandena eller vidta annan lämplig åtgärd ta hänsyn till arbetstagarens särskilda förutsättningar för arbetet. Vid arbetets planläggning och anordnande skall beaktas att människors förutsättningar att utföra arbetsuppgifter är olika.

9 §

Den som tillverkar, importerar eller överlåter ett ämne, som kan föranleda ohälsa eller olycksfall, skall vidta de åtgärder som behövs för att hindra eller motverka att ämnet vid avsedd användning innebär risk från skyddssynpunkt.

Vad som sägs i 8 § *andra* stycket om produktinformation och information vid marknadsföring skall gälla även i fråga om ämnen som kan föranleda ohälsa eller olycksfall.

Vad som sägs i 8 § *tredje* stycket om produktinformation och information vid marknadsföring skall gälla även i fråga om ämnen som kan föranleda ohälsa eller olycksfall.

4 kap.

2§⁷

Om det behövs för att förebygga ohälsa eller olycksfall i arbetet får regeringen eller, efter regeringens bestämmande, Arbetsmiljöverket föreskriva

1. att *arbetsprocesser, arbetsmetoder eller anläggningar, som är avsedda för verksamhet av visst slag får användas endast efter tillstånd,*

2. att *tekniska anordningar eller ämnen som kan föranleda ohälsa eller olycksfall, endast efter tillstånd, godkännande eller annat bevis om överensstämmelse med gällande krav får släppas ut på marknaden, användas eller avlämnas för att tas i bruk.*

Om det behövs för att förebygga ohälsa eller olycksfall i arbetet får regeringen eller, efter regeringens bestämmande, Arbetsmiljöverket föreskriva att *arbetsprocesser, arbetsmetoder, anläggningar, tekniska anordningar eller ämnen som kan föranleda ohälsa eller olycksfall får släppas ut på marknaden, användas eller avlämnas för att tas i bruk endast efter tillstånd, godkännande eller annat bevis om överensstämmelse med gällande krav.*

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2002.

⁷ Senaste lydelse 2000:764.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2002-02-21

Närvarande: f.d. regeringsrådet Karl-Ingvar Rundqvist, regeringsrådet Marianne Eliason, justitierådet Severin Blomstrand.

Enligt en lagrådsremiss den 7 februari 2002 (Näringsdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i arbetsmiljölagen (1977:1160).

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Gösta Ihrfelt.

Förslaget föranleder följande yttrande av Lagrådet:

3 kap. 3 §

I paragrafens första stycke föreslås ett tillägg av en mening för att det inte skall råda någon tvekan om att en bestämmelse i artikel 6.3 d i rådets direktiv 89/391/EEG om åtgärder för att främja förbättringar av arbetstagnas säkerhet och hälsa i arbetet är genomförd i svensk rätt. Artikeln gäller vissa begränsningar i fråga om arbetstagares tillträde till särskilt riskfyllda och farliga områden. Enligt det föreslagna tillägget införs en motsvarande begränsning av tillträdet till områden där det finns en allvarlig och påtaglig risk för ohälsa eller olycksfall. I författningskommentaren anges att ”allvarlig och påtaglig risk” innebär att den händelse som kan befaras inträffa inte är bagatellartad och att det finns en viss sannolikhet för att händelsen skall inträffa.

Detta uttalande ger intrycket att bestämmelsen är avsedd att träffa betydligt fler fall än som kan antas vara omfattade av direktivets bestämmelse, något som i och för sig inte behöver möta någon erinran.

Lagrådet anser emellertid vidare att uttrycket ”allvarlig och påtaglig risk för ohälsa eller olycksfall” inte helt motsvarar vad som avses i författningskommentaren. Bestämningen ”allvarlig och påtaglig” har knutits till ordet risk och ordalagen utesluter således inte att ohälsan eller olycksfallet eller konsekvenserna därav skulle kunna vara bagatellartade. Ordet ”allvarlig” är knappast heller det språkligt rätta för att beteckna graden av risk. En annan svårighet är att det föreslagna uttryckssättet inte är väl anpassat till ordvalet på andra ställen i arbetsmiljölagen där regleringen avser någon form av kvalificerad risk för ohälsa eller olycksfall. För sådana fall används mestadels uttryck som ”särskild risk”, se 3 kap. 2 §, 4 kap. 6 § och 7 kap. 11 §. Mera speciellt är ”omedelbar och allvarlig fara för arbetstagares liv eller hälsa”, se 6 kap. 7 § och 3 kap. 4 §. Uttrycket ”påtaglig risk” återfinns i 5 kap. 3 §, där det avser särskilt riskfyllt arbete för minderåriga.

Lagrådet förordar med hänsyn till det anförda att orden ”allvarlig och” utgår ur den föreslagna nya meningen och att denna således avslutas enligt följande: ”..... områden där det finns en påtaglig risk för ohälsa eller olycksfall.” Lagrådet bedömer det knappast påkallat att i lagtexten

särskilt framhålla att ohälsan eller olycksfallet inte skall vara av bagatell-
artad natur.

Prop. 2001/02:145
Bilaga 5

4 kap. 2 §

Bemyndiganderegleringen föreslås utvidgad så att föreskrifter skall kunna meddelas inte bara som hittills om tillstånd för användning av arbetsprocesser, arbetsmetoder och anläggningar utan också om godkännande eller om annat bevis om överensstämmelse med gällande krav för sådan användning. Den nya utformning som föreslås innebär att bestämmelsen komprimeras och att den uppdelning på två punkter som nu finns slopas trots att en skillnad skall bestå såtillvida, att det beträffande arbetsprocesser, arbetsmetoder och anläggningar endast är användandet som regleras medan det beträffande tekniska anordningar och farliga ämnen även gäller deras utsläppande på marknaden och avlämnande för att tas i bruk. De båda sistnämnda förfarandena har ju ingen aktualitet i samband med arbetsprocesser, arbetsmetoder och anläggningar.

Enligt Lagrådets mening blir bestämmelsen på detta sätt visserligen något kortare men samtidigt mindre tydlig och lättläst. Lagrådet förordar att en uppdelning på två punkter behålls, varvid bestämmelsen i aktuell del kan ges följande lydelse:

”..... föreskriva att tillstånd, godkännande eller annat bevis om överensstämmelse med gällande krav fordras

1. innan arbetsprocesser, arbetsmetoder eller anläggningar får användas, och

2. innan tekniska anordningar eller ämnen som kan föranleda ohälsa eller olycksfall får släppas ut på marknaden, användas eller avlämnas för att tas i bruk.”

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 7 mars 2002

Närvarande: statsministern Persson, ordförande, och statsråden Hjelm-Wallén, Thalén, Ulvskog, Lindh, von Sydow, Östros, Messing, Engqvist, Rosengren, Lövdén, Ringholm, Bodström, Sommestad

Föredragande: statsrådet Rosengren

Regeringen beslutar proposition 2001/02:145 Ändringar i arbetsmiljölagen

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upphäver eller upprepar ett normgivningsbemyndigande	Celexnummer för bakomliggande EG-regler
Lag om ändring i arbetsmiljölagen (1977:1160)	4 kap. 2 §	389L0391
